

اینجا چیزی گم نمی‌شود!

● علیرضا منسوب بصیری
دبیر شیمی منطقه ۱۱ تهران

که انجام داده است، در مستندات ما وجود دارد.

● این اطلاعات کجا ذخیره می‌شود؟

○ ابتدا که خود مربی‌ها و معلمان مسئول ثبت گزارش‌ها و مستندسازی بودند، این اطلاعات روی لپ‌تاپ آن‌ها ذخیره می‌شد (مدرسه تسهیلاتی فراهم کرده بود که هر

اشاره

دغدغه تنظیم و ثبت اطلاعات از همان روز اول برای مربیان این مدرسه وجود داشته است. در گذر زمان به ثبت فعالیت‌ها پخته‌تر شدند تا امروز که تدوین نرم‌افزار ویژه مستندسازی، در فهرست اولویت‌های آنها قرار گرفته است. این یک گفت‌وگوی گام‌به‌گام است؛ با صابر کرباسچی مسئول مستندسازی دبستان مفیدخواندش را از دست ندهید!

● این طور که از ظاهر امر پیداست، بیشتر رخدادهای آموزشی مدرسه شما در جایی ثبت می‌شود. شما این حجم زیاد اطلاعات را چه طور نگهداری می‌کنید؟

○ امسال چهارمین سالی است که این دبستان تأسیس شده است. سال اول و دوم به کار مستندسازی چندان توجهی نمی‌شد. البته همه معلمان موظف به نوشتن بودند و سیستم بسیار ساده و کوچک و به صورت گزارش روزانه بود. گزارش‌ها به تفکیک مربی دسته‌بندی می‌شدند و برای سایر همکاران قابل مطالعه بودند.

سال دوم این کار کمی مشکل‌تر و سیستم گزارش‌نویسی دقیق‌تر شد. پس از کدگذاری، نشانه‌هایی تعیین شدند که در متن گزارش به آن‌ها ارجاع می‌دادند. همه این گزارش‌ها در بخش روابط عمومی مدرسه نگهداری می‌شدند. در پایان سال دوم، دو نفر از مربیان به صورت غیررسمی کار مستندسازی را انجام می‌دادند. آن‌ها جای آیتم‌هایی را که باید در مدرسه انجام می‌شد، به صورت دقیق مشخص و اطلاعات را به صورت رایانه‌ای ذخیره کردند. این مستندات شامل گزارش جلسات، گزارش کار گروه‌ها و دانش‌آموزان، نظرسنجی، خروجی‌های مستندسازی کار بچه‌ها، جدول‌ها، بسته یادگیری و غیره است. حتی اطلاعات کارهای اجرایی مدرسه هم مستند شده است؛ مثلاً اینکه شخصی به عنوان آهنگر به مدرسه آمده ثبت شده و شماره تماس او و کاری

مربی یک لپ تاپ بخرد) اما بعدها مستندسازی به عنوان بخشی مستقل در مدرسه فعال شد و اکنون از شبکه داخلی مدرسه برای نگهداری فایل‌های مستندسازی‌ها استفاده می‌شود.

● چه افرادی به فایل‌ها دسترسی دارند؟

○ از ویژگی‌های «فایل - سرور» این است که می‌توان برای افراد متفاوت دسترسی‌های متفاوتی تعیین کرد. برای مثال، مدیر مدرسه می‌تواند تمام فایل‌های بخش مستندسازی را مطالعه کند اما امکان تغییر محتوای فایل‌ها را ندارد. هر مربی یا معلم فقط به فایل‌هایی دسترسی دارد که مربوط به خودش است و فایل‌هایی را می‌تواند تغییر دهد که مستندات مربوط به کار خودش در آن‌ها قرار دارد. این سیستم روی سرور ویندوز است و هر جا که رایانه‌ها شبکه باشند و روی سرور آن‌ها ویندوز نصب‌شده باشد، چنین کاری امکان‌پذیر است.

● از چه نرم‌افزاری استفاده می‌شود؟
○ در مدرسه ما بیشتر از نرم‌افزار «اکسل» برای کار مستندسازی استفاده می‌شود. اکسل قابلیت‌های گوناگونی دارد. به‌خصوص گزارش گرفتن از آن خیلی آسان

است و شما می‌توانید برحسب عامل‌ها و متغیرهای مختلف از اطلاعاتی که دارید گزارش تهیه کنید. البته ما نرم‌افزارهای دیگری هم داریم که کاملاً براساس نیاز مدرسه نوشته شده‌اند، اما قبل از اینکه برنامه نوشته شود، ما از اکسل استفاده می‌کردیم. در واقع، اکسل نرم‌افزاری برای دوران گذار است. وقتی سیستم مستندسازی ما در یک بخش به بلوغ کامل برسد، برای آن یک برنامه اختصاصی سفارش می‌دهیم. مثلاً برای حضور و غیاب بچه‌ها و همین‌طور ثبت مشاهدات مربی‌ها از بچه‌ها، نرم‌افزار مجزایی داریم که به سفارش خودمان تهیه شده است.

● قبل از اینکه به سراغ نرم‌افزاری که گفتید برویم، کمی در مورد نگهداری فایل‌های اکسل در سرور مدرسه صحبت کنید. چه کار می‌کنید که محل فایل‌ها را گم نمی‌کنید یا هنگام گشتن دنبال فایل‌ها دچار مشکل نمی‌شوید؟

○ ما در بخش مستندسازی، همه اطلاعاتمان را به‌صورت درختی طبقه‌بندی کردیم و آن را به دیوار اتاقمان زده‌ایم. خودمان اسمش را گذاشته‌ایم درخت مستندسازی. هر وقت بخواهیم به اطلاعاتی که داریم مراجعه کنیم یا اگر اطلاعات جدیدی داشته باشیم که بخواهیم برایش جا باز کنیم، به سراغ این درخت می‌رویم. این درخت به ما در تشخیص اینکه اطلاعات جدید را کجا وارد کنیم، کمک می‌کند. این درخت کاملاً دست‌نویس است و به دیوار اتاق کارمان نصب

ما در بخش مستندسازی، همه اطلاعاتمان را به‌صورت درختی طبقه‌بندی کردیم و آن را به دیوار اتاقمان زده‌ایم. خودمان اسمش را گذاشته‌ایم درخت مستندسازی. هر وقت بخواهیم به اطلاعاتی که داریم مراجعه کنیم یا اگر اطلاعات جدیدی داشته باشیم که بخواهیم برایش جا باز کنیم، به سراغ این درخت می‌رویم

شده است.

● نرم‌افزاری که برای مستندسازی استفاده می‌کنید چیست؟ سفارش داده‌اید یا آن را به صورت آماده خریداری کرده‌اید؟

○ ما ابتدا همه کارهایمان را در اکسل انجام می‌دهیم. در اکسل اگر لازم باشد ستون جدیدی برای اطلاعات جدید اضافه بشود، این کار خیلی راحت و بدون دردسر انجام می‌گیرد یا اطلاعاتی را که لازم نداریم، به راحتی کنار می‌گذاریم. ما بعد از مدتی که مشاهدات مربیان را در مورد دانش‌آموزان دسته‌بندی و ثبت کردیم و به نظام شسته‌رفته‌ای دست پیدا کردیم، به یک گروه نرم‌افزاری سفارش دادیم که برنامه‌ای برای ثبت مشاهدات مربیان از دانش‌آموزان و ارائه کارنها طراحی کنند.

این نرم‌افزار که یک برنامه تحت شبکه است و روی سرور مدرسه قرار دارد، از بیرون مدرسه دیده نمی‌شود و فقط افرادی که در مدرسه هستند می‌توانند به آن دسترسی داشته باشند. به هر مربی و رابط

(مشاور یا کسی که با دانش‌آموزان و والدین در ارتباط است) یک نام کاربری و رمز عبور داده می‌شود. مربیان با ورود به وبگاه از روی نام یا تصویر دانش‌آموزان می‌توانند حاصل مشاهدات و اطلاعات مورد نظر خود را ثبت کنند. در نهایت، رابط یا مشاور می‌تواند مشاهدات را به تفکیک نام دانش‌آموز، تاریخ، درس یا فعالیت، از برنامه به صورت خروجی دریافت کند. در این نرم‌افزار حتی تماس‌های والدین با مدرسه هم ثبت می‌شود. همین‌طور براساس اطلاعاتی که در این نرم‌افزار ذخیره می‌شود، امکان تهیه کارنا برای دانش‌آموزان هم وجود دارد. البته در حال حاضر در مورد اینکه چه چیزهایی باید و چه چیزهایی نباید در کارنا ثبت شود، اختلاف نظر وجود دارد و هنوز از این برنامه برای تولید کارنمایی که به والدین داده می‌شود، استفاده نمی‌کنیم.

● جمع‌بندی گزارش‌های بخش مستندسازی به چه صورت است؟

○ هدف ما این است که بتوانیم کارنمایی توصیفی از آنچه دانش‌آموزان در مدرسه انجام می‌دهند، به والدین ارائه بدهیم. همچنین سیستم به‌صورتی است که مشاور می‌تواند مشاهداتی را که در مورد هر یک از دانش‌آموزان نوشته شده است، ببیند. حتی می‌شود فهمید که هر مربی چقدر مشاهده انجام داده و برای هر دانش‌آموز چقدر مشاهده نوشته شده است. این نرم‌افزار به ما خروجی اکسل می‌دهد و می‌شود نتایج مختلف را با هم مقایسه کرد. حتی اگر دانش‌آموزی به مدرسه بیاید و آن روز یا دو سه روز متوالی مشاهده‌ای در مورد او نوشته نشود، به ما هشدار می‌دهد که احتمالاً این دانش‌آموز مشکلی دارد که در فعالیت‌ها حضور نداشته است.

اگر دانش‌آموزی به مدرسه بیاید و آن روز یا دو سه روز متوالی مشاهده‌ای در مورد او نوشته نشود، به ما هشدار می‌دهد که احتمالاً این دانش‌آموز مشکلی دارد که در فعالیت‌ها حضور نداشته است

● آیا مربیان با این سیستم همراه هستند؟

○ ما برای مربیان جلسات توجیهی و دوره‌های آموزشی ترتیب داده‌ایم تا بتوانند از این سیستم استفاده کنند. حتی اینکه بتوانند یک مشاهده خوب بنویسند نیز به آن‌ها آموزش داده می‌شود. مشاهده نوشتن مثل نمره دادن نیست و کار بسیار سخت‌تری است. مشاهدات افراد و مربیان مختلف حسب سابقه و تجربه‌ای که دارند، متفاوت است. ما برای ارتقای توان آن‌ها در ثبت مشاهدات دوره‌های متنوعی ترتیب داده‌ایم. در برخی جلساتمان فیلم‌هایی به مربیان نشان می‌دهیم و از آن‌ها می‌خواهیم که مشاهده‌نویسی کنند. بعد مشاهدات را ارزیابی می‌کنیم و به بحث می‌گذاریم. البته هدف نهایی ما این است که مستندسازی توسط بچه‌ها صورت گیرد؛ یعنی بچه‌ها خودشان مشاهدات خود را بنویسند.